

1979 Bütçesi Görüşü/ürken Sendikasıız Kamu Görevlilerinin Ücretleri Sorunu Üzerine Görüşler

TMMOB Ankam,

KAMU ÇALIŞANLARI VE ÜCRETLER SORUNU

Mühendisler ve mimarlar olarak bir parçasını oluşturduğumuz, sendikasıız kamu çalışanlarının sayısı 1 milyonu aşkındır. Aileleriyle birlikte değerlendirildiğinde, nüfusun önemli bir bölümünü oluşturan bu kesimin ücretleri temel hukuki çerçeve olan 657 sayılı Yasa ve ilgili yönetmeliklerce belirlenmektedir. Memurların ücretlerini belirleyen katsayı düzeni, bugüne değin, memurların lehine değil, kesinlikle aleyhine işlemiştir. Bu mekanizma, sendikasıız kamu çalışanlarına; ücretlerinin belirlenmesinde söz hakkı tanımaktadır. Bugün, memurlar, iş ve çalışma koşullarının düzeltilmesi, daha iyi ücretler elde edilebilmesi mücadelesinde etkin bir silah olan «Toplu Sözleşmeli, Grevli Sendikal Haklar» için kararlı bir biçimde mücadele etmektedirler. Sendikasıız kamu çalışanları sendikal haklar için mücadele ederken, geçmiş siyasal iktidarların «İşçi-Memur Ayrımı» uygulamasıyla, sendikal haklara sahip olanların elinden bu hakkı alıp, onları memur sayarak, memur kapsamını genişletmeye çalışmaları, TMMOB olarak karşı çıktığımız olumsuz bir gelişmedir.

70.000'i aşkın mühendis ve mimarın yasal ve yetkili temsilcisi olan TMMOB, sendikal hak-

ların elde edilmesi sürecinde, mevcut yasal çerçeveden temsilcisi olan TMMOB, sendikal hakların elde edilmesi sürecinde, mevcut yasal çerçeveden (657 sayılı Yasa ve diğer ilgili mevzuat] kaynaklanan sorunların çözümü doğrultusunda çalışmayı da görev bilmektedir.

657 sayılı Yasaya göre katsayının birleşmesine ilişkin olarak gözönünde tutulması gereken üç kriter ;» a) Ülkenin ekonomik gelişmesi b) Genel geçim koşulları o) Devletin maddi olanakları» olup, bu kriterlerden yalnızca «Devletin maddi olanakları* kriteri dikkate alınmış ve her defasında katsayı olması gerekenin altında saptanmıştır. Devlet Planlama Teşkilatının bu ölçüğe göre bulduğu ancak uygulanmayan katsayılar, bu savın kanıtlarıdır. DPT'ye göre katsayı 1973'te 10, 1974'te 12, 1975'te 14, 1976'da 17 olarak saptanmalıydı. Oysa, katsayı 1975'te 9, 1977'de ise 12, 1978'de 14'dir. Maliye Bakanı 1979 için katsayının arttırılacağını söylemektedir. Katsayı üç arttırarak 17 olarak belirlemekle, ancak 1976'da olması gereken düzeye ulaşabilecektir. Öte yandan, gösterge tablosunun küçük dereceli memurların aleyhine olan yapısı nedeniyle, kat-

sayı artışları, memurların çoğunluğunu oluşturan küçük dereceli memurlara değil, az sayıda yüksek dereceli memurlara yaramaktadır.

Katsayının sürekli olarak düşük tutulmasının yanı sıra, 657 sayılı Yasada yer alan sosyal hakların bir çoğunun kullanımı, gerekli yönetmelikler çıkarılmayarak, siyasal iktidarlarca fiilen önlenmiştir. Örneğin, Mahrumiyet Yeri Ödeneği ve Yakacak Yardımı uygulamaları yedi yıl özlendikten sonra 1977 yılı içinde yürürlüğe konmuştur. Yiyecek Yardımı ise gereklı yönetmelik •hala çıkarılmadığından uygulanamamaktadır. Bu sosyal hakların uygulanmasında, Bütçe Yasalarının da saptanan tutarlar esas alınmaktadır.

Kadro sorunu da memurların önemli bir sorunudur, Yüzblnleree memur kadrosuzluk nede-

niyle terfi edememekte, aldığı yan ilerlemeler (kademe ilerlemeleri), bir üst derecenin göstergesinden az olduğu için maddi kayıplara uğramaktadır,

1968' den bu yana artmamış olan ve son derece yetersiz düzeyde olan Asgari Geçim İndirimi konusu, üzerinde önemle durulması gereken diğer bir konudur. Asgari Geçim İndiriminin yükseltilmesi ayrı bir yasa tasarısı gerektirmekte olup, Bütçe Yasasıyla doğrudan bir ilişkisi yoktur. Bu nedenle bu raporda, «Asgari Geçim İndiriminin Özel İndirim biçimine dönüştürülerek yalnızca ücretlilere uygulanması ve Asgari Ücrete eşit kılınması» temel önerisiyle, konu vurgulanmıştır.

Yan Ödemeler, MCYAK ve TMMOB üye aidatlarının Bütçeden ödenmesi konulan da Raporda yer almaktadır,

SOSYAL HAKLAR : MEVCUT UYGULAMA - GÖRÜŞLERİMİZ

	1978 BÜTÇESİNE GÖRE UYGULAMA	1979 BÜTÇESİNDE NASIL OLMALIDIR
1. DOĞUM YARDIMI :	300 TL.	5000 TL.
2. YAKACAK YARDIMI :	1.-3. dereceler için net 750 TL/ay 4. -15. dereceler için net 1000 TL/ay	1.-3. dereceler için net 1500 TL/ay 4.-15. dereceler için net 2000 TL/ay
3. AİLE YARDIMI :	1 Kasım 1978'den itibaren çalışmayan eş için 500 TL/ay Okul öncesi çocuklar için 50 TL/ay İlk öğrenimdeki çocuklar için 100 TL/ay Orta öğrenimdeki çocuklar için 200 TL/ay Yüksek öğrenimdeki çocuklar için 400 TL/ay	Çalışmayan eş için 1500 TL/ay Okul öncesi çocuklar için 250 TL/ay İlk öğrenimdeki çocuklar için 500 Orta öğrenimdeki çocuklar için 1000 TL/ay Yüksek öğrenimdeki çocuklar için 2000 TL/ay
4. YİYECEK YARDIMI :	TSK'de görevli devlet memurları ile ordu, hastabakıcı, hemşire ve ebelerine 75 TL/ay	Uygulama tüm memurları kapsamalı, yiyecek yardımı net 1500 TL/ay olmalıdır.
5: KONUT YARDIMI :	Bütçede hüküm yok	Lüks konut yapımından vazgeçilerek tüm çalışanlara devletçe konut yaptırılmalı, düşük kiralarla, çalışanlara kiralanacak olan bu konutların yapımı için Bütçeye gerekli Ödenek konulmalıdır

1978 BÜTÇESİNE GÖRE
UYGULAY/9

1979 BÜTÇESİNDE NASIL
OLMALIDIR

6. MAHRUMİYET YERİ : Mevcut uygulama I. Bölge de-
ÖDENEĞİ : nilen illerde 500 TL/ay II, Böl-
ge denilen illerde 300 TL/ay'dır

Uygulama kapsamı genişletil-
meli, ödenekler net ve vergisiz
3000 TL/ay olarak ödenmeli, be-
lediye sınırları dışında şantiye,
işletme, maden vb. tesislerde
çalışan memurlara tesisin yer-
inin mahrumiyet yeri olup ol-
madığına bakılmaksızın, mahru-
miyet yeri ödeneği ödenmelidir.

7. FAZLA MESAI : Saat başına ödeme en az 10
ÜCRETLERİ : TL/ay, en çok 30 TL/ay

Anayasa aykırılığı belirlenmiş
olan fazla mesailerin maktu ola-
rak saptanması yöntemi terk
edilmeli, fazla mesai ücretleri,
sigortalılarda olduğu gibi me-
murun maaşının aylık çalışma
Saatine bölünmesiyle bulunan
rakama hafta - içi günlerde %
100, resmi tatil günlerinde %
200 zam eklenerek bulunmalı
dır. Bütçede ilgili madde bu
doğrultuda düzenlenmeli ve ko-
nuya ilişkin yönetmelikte gerek-
li değişiklikler yapılmalıdır.

8. GİYECEK YARDIMI : Giyecek Yardımını düzenleyen
ve 7/5314 ve 7/10845 sayılı Ba-
kanlar Kurulu Kararnemeleriyle
kesinleşen Yönetmelikler kurum-
larca farklı biçimde uygulanmak-
tadır.
1978 Bütçesinde konuya ilişkin
somut bir hüküm yoktur.

Konuya ilişkin yönetmelikte, uy-
gulamada çıkan aksaklıkları gi-
derici doğrultuda değişiklik ya-
pılmalı, uygulamanın kapsamı
genişletilmeli, gerekli Ödenek
Bütçede yeralmalı ödemeler na-
kit olmalıdır.

9. HARCIRAHLAR : Bütçe Yasalarında memurların
derecelerine göre saptanan Har-
cirahtlar, 1978 Bütçesinde
1. Der. Memurlara 150 TL/gün
2.3. » » 135 TL/gün
4. » » 120 TL/gün
5.6. » » 100 TL/gün
7. derece ve deha aşağıdaki
derecelerdeki memurlara 80 TL/
gün olarak belirtilmiştir.
1978 Bütçesinin benzer hükmü,
CHP grubunun başvurusu üzeri-
ne, Anayasa Mahkemesince,
Harcirah Yasasına aykırı bulu-
narak iptal edilmiştir.

Bütçede ilgili hüküm Harciraht
Yasasına uygun olmalı, önümüz-
deki dönemde de 1954, yılında
çıkartılmış bulunan Harciraht Ya-
sasının günün koşullarına uy-
gun hale getirecek yasal düzen-
leme yapılmalı, 'harcirahtlar tüm
devlet memurlarına eşit olarak
ödenmelidir. Günün koşulların-
da barınma iaaşe gereksinimi-
nin karşılanabilmesi için harci-
rahtlar 300 TL/gün olarak sap-
tanmalıdır.

YAN ÖDEMELER

- Bt gün yan ödeme uygulaması çalışanlar arasında ayrılıklar yaratan, keyfi biçimde ve adeta «Ulufe» olarak dağıtılan bir niteliktedir. Kararnelerde yeralan belirsiz ifadeler, uygulamada idarenin siyasal tercihlerine olanak tanımakta, nesnel uygulama kriterlerinin olmayışı nedeniyle, sübjektif uygulamalar sözkonusu olabilmektedir. Yan Ödeme Uygulamasına TMMOB ve diğer çalışan kesimlerin demokratik örgütleri tarafından yönetilen eteştiriler ise, bugüne değin dikkate alınmamıştır. 1979 Bütçesinde Yan Ödemelere ilişkin çerçeve çizilirken, 1979 Yılı Ödeme Kararnamesinin aşağıda belirtilen noktalan kapsamaaj öngörölmelidir,

1. Yan Ödeme tutarları % 100 arttırılmalıdır. Yan ödenie katsayısı ile maaş-katsayısı arasında bir ilişki kurulmalıdır,
2. Uygulamada «GÖREV UNVANI» kriteri yerine «EŞİT İŞE EŞİT ÜCRET» ilkesi benimsenmelidir.
3. Yan Ödemeler tazminat olarak değeriendirilerek, düşük oranda vergilendirilmelidir,
4. Karamamede «ödenebilir, verilebilir vb, belirsiz ifadeler yeralmamalıdır.
5. Hastalık izinlerinin tümünde ve yurtdışı eğitimlerde de yan ödeme verilmelidir,
8. Yan Ödemelerde esas alınan hizmet sürelerinin belirtilmesinde, askerlikte geçen hizmet süreleri de hesaba katılmalıdır,
7. Büyük Proje Zammı, projede çalışanların % 10'una değil tümüne ödenmelidir.

MEYAK ÜZERİNE

1970'den bu yana kamu kesiminde çalışan memurların büyük bir bölümünün maaşlarından % 5 MfiYAK kesintisi yapılmaktadır. Yasal olmayan bu kesintilerin toplamı milyarlara ulaşmış olup, bu fon Maliye Bakanlığınca, kamu iktisadî kuruluşlarının ve dolayısıyla tekelci sermayenin finansmanında kullanılmaktadır. Yedi yıldır kuruluş yasası çıkarılmayan MEYAK'ın, memurların konut, kredi vb. sorunlarının çözümü doğrultusunda çalışacağı öne sürölmektedir. Oysa bu amaçların gerçekleşmesi için yeni bir kuruma gerek

yoktur. Emekli Sandığının bugün olduğu gibi turistik otel-işham işletmeciliğini bir kenara bırakıp, çalışanların sorunlarını çözümü doğrultusunda çalışması halinde, MEYAK'ın yerine getireceği iddia edilen işlevler, Emekli Sandığına gerçekleştirilebilecektir. Bu açıdan, TMMOB olarak yıllardır savunduğumuz talebimizi bir kez daha vurgulayarak «MEYAK'A HAMR» diyor ve bugüne değin yapılan kesintilerin faiziyle birlikte ladesini talep ediyoruz.

TMMOB ÖDEMELERİNİN BÜTÇEDEN KARŞILANMASI

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Anayasa'nın 122. maddesinde öngörölen kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarından biridir ve kuruluşu 6235 sayılı Yasa ile düzenlenmiştir, Anayasa'mız, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını «İdare» içinde ve o başlık altında düzenlenmiştir. Bu kuruluşlara ilişkin Anayasa maddesinin gerekçesi incelendiğinde, Birliğimizin bir kamu tüzel kişisi olduğu ve yaptığı işin kamu görevi bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu yasal düzenlemeye göre, TMMOB, belediyeler ve İl özel idareleri gibi yerinden yönetim esasları dikkate alınarak Örgütlenecektir.

6235 sayılı Yasanın 33. maddesine göre, Türkiye'de mühendislik ve mimarlık meslekleri mensupları, mesleklerini icra edebilmek için uzmanlıklarına uygun bir odaya kaydolmak zorundadırlar. Aynı yasanın 38. maddesi ise, Odaya kaydölmeyen mühendis ve mimarlar Türkiye'de mesleki faaliyetten yasaklanacaklardır.

TMMOB'ye bağlı Odalara kaydolan mühendis ve mimarlar, Odalarına belirli bir miktarda ödenti yapmak zorundadırlar. Bu üyelerin bir bölümü, kamu görevlerinde çalışmaktadırlar. Kamu kesiminde çalışan mühendis ve mimarlar, kamuya iş ve hizmet üretmekte, mesleklerini kamu için uygulamaktadırlar. Bu nedenle kamu görevi yapan üyelerimizin Odalarına ödemek zorunda oldukları ödentilerin ilgili kuruluşun bütçesinden karşılanması hakkaniyete uygun olacaktır. Çünkü diğer birçok kamu görevlisi, bir meslek kuruluşuna kayıt zorunda olmadığı için, aldığı aylık veya ücretten böyle bir ödeme yapmamaktadır. Ödentilerin karşılanması halinde bu eşitsizlik giderilmiş olacaktır.

Öte yandan kamu kesiminde çalışan ve Baroya kaydolmak zorunda olan avukatların baro ödentileri, kurumlarınca Ödenmektedir. Kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olmak bakımından barolar ile Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği arasında hiçbir ayırım yoktur. Avukatlar için bütçeye konular «Tarifeye bağlı ödemeler»'in, aynı durumda olan mühendis ve mimarlar için de konulması, bu yönden de eşitsizlik sağlayacak ve ayrıcalıkları giderecektir.

Esasen bütçeye fazla bir külfet yüklemeyecek olan bu önerinin kabulü. Birliğimizin yaptığı «kamu görevi» anlayışına da uygun düşecektir.

SONUÇ

Hayat pahalılığının yılda % 50'yi aşan, % 100'e yaklaşan oranlarda arttığı ülkemizde, memurların ücretlerinin son derece yetersiz olduğu

açıktır. TMMQB olarak, soruna mevcut katsayı düzeni içinde çözüm bulunamayacağına ve çözüm yolunun tüm sendikası kamu çalışanlarına «Toplu Sözleşmeli, Grevli Sendikal Hakların» tanınmasından geçtiğini vurguluyoruz.

Bizler, Mühendisler, Mimarlar ve onların örgütü olarak bu hakkı elde etme mücadelemizi sürdürürken. Bu aşamada, mevcut koşulları değerlendiriyor ve çalışanların asgari gelirinin ayda net 10.000 TL. olması gerektiğinin altını çizmekte yarar görüyoruz. Bu açıdan değerlendirildiğinde; Yasalarda yeraldığı halde uygulanmayan veya yetersiz düzeyde uygulanan Sosyal hakların önerdiğimiz biçimde uygulanmasının, memurlara yeterli sayıda kadronun bütçede yer almasının, asgari, geçim indiriminin yeterli ücret düzeyine çıkarılmasının ve katsayının tüm bu uygulamalarla, birlikte ele alınarak en az memur maaşının net 10.000 TL. düzeyine getirecek düzeyde saptanmasının zorunlu olduğunu belirtiriz.

